

Rasmus Daugbjerg skriver sig op mod menneskets mest selviske impulser

Rasmus Daugbjergs fortælling om Rasmus Nielsøn, havfruen Ibrant og hofdigteren Erasmus Lætus er fortællingen om det oprindelige tab af den menneskets sammenhæng med sin omverden og naturen omkring sig, mener Inger Tejlgaard Olesen Ravn. Foto: Daniel Hjorth

INGER TEJLGAARD OLESEN RAVN

11.04.2026

BØGER // ANMELDELSE – “Rasmus Daugbjerg skriver i sin roman *Rasmus Nielsøn* en naturverden frem, der er tung og gør ondt, men det er ikke det samme som at den er ond. Det ondeste i hans verden er aldrig det dyriske: Kun mennesket besidder sand ondskab, for kun mennesket handler med selvbevidsthed og overlæg, vi handler med vilje og tilsidesætter både vores lyst og nød”, skriver Inger Tejlgaard Olesen Ravn.

Rasmus Nielsøn

Forfatter: Rasmus Daugbjerg

Forlag: Gutkind

Udkom d. 13. marts.

Det er allerede fem år siden, **Rasmus Daugbjerg** debuterede med den lille fortælling om *Rygtet* (2021). Den gjorde sig mest bemærket blandt litteraturfeinschmeckere og anmeldere, men med opfølgeren *Trold*, der kom mindre end et år efter, var opmærksomheden vakt mere bredt.

Som han dengang udtalte i et interview med **POV**, så er *Trold* skrevet på en blanding af Shirley Jacksons gysere og FN's klimarapporter med lige dele medlidenhed og vrede mod forgangne generationer. Nu foreligger Daugbjergs tredje udgivelse, *Rasmus Nielsøn*, en fortælling om en fattig bondemand på kanten mellem middelalderen og renæssancen.

Rasmus Daugbjerg og Johannes V. Jensen

I første del af bogen møder vi en navnebroder Rasmus Nielsøn. Han er allerede midaldrende – hvad end det vil sige i slutningen af 1500-tallet. Rasmus er opvokset i Vestjylland, men efter et knust hjerte er han fortrukket til Samsø, hvor han har lejet en mark af den mest ufrugtbare slags, en mark, der har vendt ham – og menneskene i øvrigt – ryggen.

RASMUS NIELSEN

Roman

Rasmus
Daughbjerg

I tilbageblik, i drømme, i tilstanden mellem vågen og sovende, levende og døende, hører vi om Rasmus' barndom med en enlig far og om ungdommen med en forelskelse i den 10 år ældre Lovisa.

Med sig bærer Rasmus en livslang grundlæggende uskyld, som han i barndommen har lært at skamme sig over, f.eks. da hans far bliver syg

I Rasmus' måde at se verden på er faren blevet smittet og syg af det dynd, der satte sig fast på hans sokker, da han en dag trådte forkert og sank i et af engens våde huller.

Far, sagde Rasmus.

Jeg er bare syg, sagde far.

Det passede ikke. Det var dyndet, der havde fat i ham. Det var tørret ind på strømperne. Det forlod dem ikke, far lugtede af det. Der lå kviste og blade på gulvet ved stolen. Han havde slæbt det med ind. Hans ansigt blev grønt og fedtet.

Lad være, sagde far, du skal ikke kigge på mig på den måde.

Hvordan?

Som om der er noget galt med dig.

Rasmus ved godt, at han er alene i sin måde at opleve verden på, men han holder aldrig op med at søge sameksistensen. Han søger at glide sammen med sine omgivelser og sørger over deres afvisning, over at blive gjort til et individ og dermed ensom.

Foto: Daniel Hjorth

Selv som voksen hænger Rasmus sammen med sine omgivelser. Både marken, den usle hytte, hvori han bor, gryden, hvori han koger den daglige søbekål, tillavet på ydmygt stjalne kålblade, er medskabninger med væsen, humør og liv. Sådan hænger verden sammen for Rasmus, også selvom han belæres om, at det er forkert. Sådan er det.

Ensomheden og kuldslåetheden over en eksistens så glemt og forladt, at selv tanken om døden kan opleves som fornemt besøg sætter sig i rygraden på læseren. Et sted i skriften lever Johannes V. Jensens *Kongens Fald*, fornemmelsen af jorden, livets uophørlige fald mod en tom grav, uafledigt ligger den stille og dystre og venter på sit menneske, på at tildække det, opløse det.

Rasmus tænkte nogle svære tanker, men forstod dem godt:

Livet var opdelt og kløvet, alle var hver for sig.

Karl.

Rasmus.

Far.

Rasmus.

Han hang ikke sammen med nogen.

Anden del af bogen fortælles gennem den lille havfrue Ibrant, der en dag kalder på Rasmus fra et net ved stranden.

Ibrant er fuldkommen blottet for hensyn, fordi hun er fuldkommen blottet for selviske hensigter, og hun forlader ham, da hun har overleveret den spådom, hun har set. Ibrant er et naturvæsen, der stiger op af havet på to ben, hun går på to fødder og vipper med tærne i sandet, hun ligner et lille menneske – et barn næsten, men i modsætning til menneskebarnet er hun aldrig blevet kløvet fra verden som et selvstændigt individ, hun er stadig et med den.

Selvfølgelig forelsker Rasmus sig i hende og i oplevelsen af, at de er ét, at han ikke er ”adskilt fra hende”. Og selvfølgelig er det ham, der insisterer på *sit selv* overfor hende. Dermed kløver han hende fra sig selv – han kan ikke lade være.

Renæssancemandens fødsel

Fortællingen om Rasmus Nielsøn og havfruen Ibrant springer i tredje del til historien om endnu en Rasmus – Erasmus Lætus, der som en anden Erasmus Montanus er blevet så lært, at han er blevet dum igen.

Erasmus Lætus (der er en historisk figur) er kongelig hofdigter for den evigt fordrukne Frederik d. 2 og han er i færd med et længere digt i anledning af Chr. 4's fødsel. Da Erasmus Lætus vågner på første linje i denne del, er det til rygterne om Rasmus Nielsøn, der har aflagt sin beretning om mødet med Ibrant hos kongen og tanken om havfruen sætter sig fast i Erasmus Lætus og driver ham over sø og land i jagten på det uforklarlige og utilgivelige naturvæsen:

Lætus' tanker var stærke som fiskenet, de blev kastet i hobetal, havfruen fremkaldte tankerne, som om hun selv ville fanges: Kom, Lætus, Danmarks Vergil, kom til mig.

Lætus tænkte:

Opdeling.

Fisk eller menneske.

Man er enten-eller.

Hel.

Ikke halv.

Alt godt er opdelt. Gud og menneskene. Menneskene og dyrene. Dyrene og planterne.

Erasmus Lætus historie er også historien om renæssancemandens ulyksalige og ynkelige fødsel med alt hvad det bragte med sig. Det er ikke et tilfældigt sammenfald, at vi befinder os midt i renæssancens ankomst til Danmark, da netop renæssancen markerer fødslen af individet, og det "jeg", der er de senere århundreders filosofiske og erkendelsesteoretiske afsæt – helt frem til i dag.

Filosoffen René Descartes citeres stadig for sin oneliner: *cogito ergo sum; jeg tænker, altså er jeg*. Her bør *jeget* kursiveres fremfor den øvrige del: *Jeg tænker, altså er Jeg* – alt andet og alle andre er der i samme åndedræt god grund til at tvivle om. Descartes udleder nemlig, at vores omgivelsers eksistens, filosofisk set, er af tvivlsom beskaffenhed. Og hvad angår f.eks. dyr og andre naturvæsener, så kan de højst tillægges en rent maskinel karakter, der reagerer rent mekanisk, om så også vi synes at genkende udtryk som smerte, kærlighed og sorg i vores medskabninger.

Præcis denne tankegang er den selvsamme fejlslutning, der i sidste instans har medført vores tids trussel om klimakollaps og dermed er værket her, der gør op med denne fejlslutning lige så tidssvarende som forårsklargøring af haven – og endnu mere påtrængende end regeringsforhandlingerne.

Fortællingen om Rasmus Nielsøn, havfruen Ibrant og hofdigteren Erasmus Lætus er fortællingen om det oprindelige tab af den menneskets sammenhæng med sin omverden og naturen omkring sig.

POV dækker kulturlivet med klassiske anmeldelser, interviews, essays og fotoreportager. [Klik dig videre her.](#)

INGER TEJLGAARD OLESEN RAVN

Inger Tejlgaard Olesen Ravn er cand.mag. i litteraturvidenskab og engelsk, lektor ved URCS, digter, forfatter til artikler til Dansknoter, Litteraturtillægget Standart, mm

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International
- I din indbakke **alle hverdage** kl. 12.00
- Betal med **MobilePay**

For kun 25 kr. om måneden giver du POV International mulighed for at bringe uafhængig kvalitetsjournalistik.

25 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

PODCAST

POV STUDY

SPONSOREREDE ARTIKLER

SKRIBENTBASEN

POV International

OM POV

REDAKTION

SKRIBENTERNE

GÆSTESKRIBENTER

SAMARBEJDSPARTNERE

DEBATREGLER

BLIV MEDLEM